№ 36 Ausgabe A.

HOMAN

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.
no 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś
wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena Abwiestak:
na 4 aj staranie za radok drobnymi literam —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 36 (128) Hod II. Wilnia, 4 maja 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

300 marak nahrady.

3 maja.

Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: Paśla barabannaho ahnia naabapoł Skarp siahońnia ranicaj na szyrokim fronci paczalisia nowyje anhlickije szturmy.

Front niamieckaho Naślednika: Uczora byŭ silny artyleryjski i minamiotny ahoń.

U bitwach na pawietry worahi utracili 8, a ad ahnia z ziamli—7 samalotaŭ i 1 latuczy szar.

Uschodni teatr:

Miž dalinami Susita i Putna adbit naszym ahniom rasiejski szturm sa stratami u worahoŭ.

SZTOKHOLM. Pad zahałoŭkam «Anhlickaje nasilnaje panawańnie nad Rasiejej» daje «Aften Posten» cikawyje wiestki ab raboci anhliczan dziela niedapuszczeńnia separatnaho mira. Na heta wydany nialiczenyje hroszy. Rasiejski telehraf znachodzicca pad nahladam anhlickich ahientoŭ. Padazrycielnych rasiejskich rewolucyonieroŭ zadzieržywajuć u Galifaksie. Anhlickije ahienty puskajuć u Rasieju czutki ab niamieckim nastupleńni na Pieciarburh. Pad toj že czas anhliczanie skuplajuć wialikije abszary ziamli ŭ wakolicach Rewiela. Adnak, jośó znaki, szto skora nastanie dzień, kali panawańniu anhliczan u Rasiei pryjdzie kaniec.

APARANDA. Jak danosiać s pеŭnych krynic, anhlicki pasoł u Piecіarburzi zažadaŭ ad rasiejskaho ministerstwa zahranicznych spraŭ, kab prażywajuczyje zahranicaj rasiejcy na mieli prawa wiarnucca damoŭ. Hetak sama nie pawinny atrymliwać pazwaleńnia na wyjezd za hranicu socyalisty, pražywajuczyje ŭ Rasiei.

PIPIECIARBURH. Warożaje preci Anhlii nastrajeńnie wyjaŭlajecca ŭsio jarczej, nia hledziaczy na ŭsie oficyalnyje sproby ukryć heta. Dom anhlickaho pasła ściarahuć 800 anhlickich sałdatoŭ i matrosaŭ. Żduć niepryjemnych niespadziewanak, jakije mohuć drenna adbicca na družbie miž Rasiejej i Anhlijej.

KOPENHAGA. Wialikaja hramada sałdatoŭ piecіarburskaho harnizona, katoryje pa zahadu wajennaho ministra pawinny byli jechać na front, ustroili burnuju demonstraciju. Niekolki aficeroŭ, katoryje supakoiwali demonstrantoŭ, byli czaściu krepka pabity, czaściu zastreleny.

ŽENIEWA. Pasły nieutralnych eŭropiejskich dzieržaŭ u Waszyngtonie adwiedali ŭsie razam Lansinga i skazali, szto amerykanska abarona padważie spażyŭnyje pradukty ŭ neutralnyje dzieržawy sulać hoład małym neutralnym hasudarstwam. Lansing adkazaŭ, szto ani sympatii, ani prośby nia mohuć žmianić pastanowy Złuczenych Sztatoŭ hoładom prymusić centralnyje dzieržawż ła chutkaho kanca.

BERLIN. Rad sielska-haspadarskich, pramysłenych i palitycznych sajuzoŭ wypuściŭ proklamaciju, kažuczy ŭ jej, szto Niamieczczyna može prysłać tolki na mir, katory daŭ jej dabyczu ziemloj. Hetki mir może nastupić tolki paśla pabiedy, — załym i treba wytrywać daiul, pakul pabieda nia pryniasie hetkaho mira.

CHRYSTYANIJA. Kala Aleksandroŭska zatoplen torpedaju arużny rasiejski parachod. Utanuli 22 asoby.

WASZYNGTON. Prawiciełstwo hatowo pasłać u Europu ekspedycyjny korpus, kali sajuźniki liczać heta patrebnym.

Wola Kraju.

Za nasz Kraj hetulki ŭžo ludziej brałosia hawaryć, dy hetak rozna hawaryli ŭsio ad jaho-ž imi, szto, słuchajuczy zdalok, papraŭdzi nie raspaznajesz, katory hołas naležyć da adwiecznych žycharoŭ i haspadaroŭ jaho, katory — da prybłud i ŭsialakich samazwancoŭ. I tym bolsz ważna i treba dać jasny adkaz na pytańnie: chto i jak može dać praŭdziwy hołas ad naszaj ziamli?

Usie demokratycznyje kirunki, a tym bolej—socyalistycznyje u swaich prahramach staŭlajuć na pierszym miejscy punkt, szto kožyn narod i kožyn kraj maje prawo sam razwiazać pytańnie ab swaim bycie, ab swajej dalejszaj buducżynie. Ale ŭsio heta była tolki teoryja,—i my nie baczyli realnaho stasawańnia jaje ŭ žyćci. Z hetaj pryczyny ŭ ludzkich hałowach uznimałasia wialikaja błutanina, i nawat tyje, chto pamientonaje prawo narodaŭ i krajoŭ pryznawaŭ u teoryi, nia ŭmieli znajści sposabu prawiaści jaho ŭ žyćcio.

Pierszy krok da prawiadzieńnia teoryi ŭ žyćcio zrabiła na naszych waczach Ukraina. Jak my ŭžo pisali ŭ aposznim numery «Homana» pawodłuh wiestki z Wieny, kijeŭski nacyonalny konwent Ukrainy pastanawiŭ sazwać u Kijewi na 1 maja staroha stylu ustanoŭczy sejm, katory, pawinien abjawić Ukrainu niezaležnaj respublikaj. Sudziaczy pawodłuh tej-że že wiestki, ukrainski ustanoŭczy sejm zusim nia budzie ahledacca na ahulna-rasiejski tymczasowy urad i ustanoŭczy sejm, jaki niet wiedama, kali maje byó sklikan. Bolej taho: kijeŭski konwent nia hodzicca na toje, kab federacyjny ład u Rasiei zawodziŭ ahulna-rasiejski sejm. I heta—zŭsim sprawiadliwa: kali Rasieja maje stanawić u buduczynie wolny sajuz wolnych krajoŭ i narodaŭ, dyk treba zabycca ab tym, szto krai i narody Rasiei kaliś gwałtam byli zwiazany u adnu dzieržawu, treba dać kožnaj niekali niezaležnaj czaścihasudastwa mahczymaść wiarnuć utraczenuju wolu, i tolki tady jany, kali hetaho budzie wymahać ich palityczny i ekonomiczna haspadarczy interes, mohuć zwiazacca nanowa «z wolnaj i nieprymuszonaj woli». Inaczej nawat pastanowa rewolucyjnaho ahulna-rasiejskaho ustanoŭczaho sejmu ab federacii budzie asnowana na p r y n u c e.

Kab paczuć sapraŭdny hołas nasza Baćkaŭszczyny, treba dać mahczymaść žycharom jaje jasna wyskazać swaju wolu. A prykład Ukrainy jasna każe nam, jak heta zrabić. I tady stanuć lisznimi i niepatrebnymi, jak falszywaja statystyka nacyonalnaściej, tak i prymuszeńnie hoładam na ziamli i stracham piekła pa śmierci da taho, kab naszy biełarusy zapisywalisia ŭ palaki, stanuć niepatrebnymi akty zdrady Kraju, jak znamienity «adres» da polskaj dzieržaŭnaj rady, kab jana ŭczyniła kroki dziela pryłuczeńnia Biełarusi i Litwy da Polskaho Karaleŭstwa...

Worahi naszaho Kraju heta razumiejuć. Ale jany razumiejuć jeszcze i druhoje: toje, szto sam Kraj siabie nikomu zapradawać u niawolu nia chocze. Woś, jany i wystupajuć proci jadynaho racyonalnaho sposabu wyjawić wolu žycharoŭ naszaj ziamli, jany wiaduć brudnyje, hanlebnyje intryhi, jany starajucca asłabić krajowyje siły, kab paśla abiassileŭszy i razroznieny Kraj lahczej było paniawolić.

Tolki ž hetyje pany zabywajucca ab adnym: szto ŭsiakaja miera ciarpieńnia narodu raniej ci paźniej kanczajecca, — i los zdrajcoŭ wiadomy...

I. Mielesska.

Adbitaje pakuszeńnie.

My ŭžo pisali ab sprobi tutejszych polskich nacyonalistoŭ, prykrywajučysia duchoŭnaj sutannaj, uniaści raskoł miž tutejszych rabotnikoŭ-katalikoŭ, wydzielajuczy s-pamiž ich »palakoŭ« i abiertajuczy ich u słuchmianaje arużže wajaŭniczaho polskaho nacyonalizmu. Dy sproba heta—nia pierszaja: jaje rabili dwa ci try razy jeszcze ŭ mirnym czasi, ale kožyn raz—nieudaczna.

I ciapierasznіaja sproba ks. Michalkiewicza naładzić «Towarzystwo katolickie robotników polskich w Wilnie» akazałasia tak sama nieŭdacsnaj, jak usie raniejszyje. Na ustanoŭczy schod, katory byŭ naznaczen na minułuju niadzielu, spamiž mnohatysiacznaj massy wilenskich rabotnikoŭ pryjszło ŭsiaho... 40 duszi. Nia hledziaczy na takuju «czyślenaść» sabraŭszychsia, orhanisatary nie zadumalisia ani na moment: jany zrazu prystupili da wybaru uradu (aprycz marszałka «pa naznaczeńniu» ad ks. Michalkiewicza), kab hetak choć na papiery stwaryć swaju «rabotnickuju» orhanizaciju. Adnak, kali urad byŭ užo wybran i pačałasia hutarka ab tym, szto i jak nowaje tawarystwo maje rabić, orhanizataroŭ spatkała nad-

ta prykraja niespadziewanka: jany paczuli ad rabotnikoŭ hetkije horkije i wostryje słowy ab roli niaproszenych apiakunoŭ u rabotnickim žyćci, szto marszałkawaŭszyj ks. Olszański paśpiaszyŭ czym chutczej zakryć sabrańnie.

Swaim stanowiszczem wilenskije rabotniki jasna pakazali, szto jany ŭmiejuć raspaznać, chto ich worah i chto pryjaciel. A worah rabocżaho narodu — kožyn, chto ŭnosić nacyonalnyje swarki ŭ rabotnickuju siamju, zjednanuju na hrunci supolnych dla ŭsich rabotnikoŭ patreb i supolnaho zmahańnia z adnymi i tymiž worahami. Worah, jak kazaŭ na pamienionym sabrańni adzin z rabotnikoŭ, heta toj, chto siadzieŭ niet wiedawa dzie i rabiŭ niet wiedama szto pad toj czas, kali ŭsie rabotniki prymuszeny byli zmahacca z wielmi ciažkimi warunkami ciapierasznaho žyćcia.

Rabotniki miesta Wilni razumiejuć, szto kali jany ŭ hetyje ciažkije hady lichalećcia siak-tak jeszcze dzieržacca i majuć mahczymaść atrymać łyžku haraczaj strawy ŭ dzień, dyk za heta jany pawinny dziakawać sami sabie — swaim prafesyonalnym orhanizacijam, dzie razam pracujuć usie nacyonalnaści. A nowa-abjawiŭszyjesia «apiakuny» rabotnikoŭ u najciažejszyje dni zanimalisia adno palitykaj apalaczywańnia narodu, siejuczy ŭ naszym Kraju zdradliwyje idei, dabiwajuczysia padczynieńnia jaho czužoj dziaržawie — szlachockaj Polszczy. I kali jany ciapier nadumalisia zaniacca «orhanizacijej» rabotnikoŭ, dyk jasna, szto rabota ich — niaszczyraja, szto jany majuć niejkije ukrytyje mety.

My szczyra witajem wilenskich rabotnikoŭ, daŭszych ćwiordy adpor sprobie razdzialić ich jak raz u toj momant, kali buržuazija ŭsich nacyonalnaściej Kraju wiadzie miž saboj nieprymirymuju wajnu, hubiaczy naszu supolnuju Baćkaŭszczynu, i kali szczyra-demokratycznyje elementy, kali wolny ad usielakaho szowinizmu raboczy narod biaz rožnicy nacyonalnaści: biełarusy, litwiny, palaki i žydy — na hrunci socyalistycznaj jednaści proletaryatu može i pawinien pakazać usiamu naszamu hramadzianstwu naležnuju darohu.

Hramadzianin.

Wiaczornyje myśli.

Małady biełaruski ruch majeć mnoha niepryjacieloŭ siarod tutejszych polskich świadomych i nieświadomych nacyonalistoŭ. Rabotu naszu dziela razwićcia siarod tutejszych žycharoŭ naczućcia swajej nacyonalnaj addzielnaści palaki nazywajuć «antypolskim» wystupleńniem, kidajucca na nas u złości, hdzie mohuć, i szkodziać nam u naszaj pracy. Razwićcie-že paczućcia polskaj nacyonalnaści, katoraje jany wiaduć pry pomaczy kaścioła, szkoł, teatru i roznych tawarystw, tyje-ž palaki ŭważajuć za swoj światy abawiazak. Jany tak wierać u siłu swaich polskich «placowak», pry pomaczy katorych «tutejszaho» piererablajuć na „palaka“, szto nia liczacca nia tolki z biełarusami, ale i s samoj biełaruskaj idejej. «Biełarusoŭ jość tolki małaja horstaczka» — kažuć jany, — «i hetaja horstaczka robić «sztuczny» biełaruski ruch».

Nia budziem dawodzić, szto świadomych biełarusoŭ jość nadta mnoha, ale možem skazać, szto i czysło ćwiordych palakoŭ u nas nie wialikaje. Dy tolki palaki sidzieli i sidziać pa dwaroch na wioskach, byli jeszcze ŭczora ŭsiemahuczymi ŭ byŭszaj miestowaj Uprawie, dyj dahetul dzieržać u swaich rukach naszaje duchawienstwo. I kalib chto pad ich panawańniem nazwaŭ siabie biełarusam i zamiest pa polsku świadoma paczaŭ wiaści, naprykład, u Uprawie hutarku ŭ swajej rodnaj mowie, jaho napeŭna wykinuli by z miesta. Nawat i siahońnia, kali polskaj haspadarcy prychodzić kaniec, nam wiadomy takije ksiandzy — polskije nacyonalisty, katoryje napadali na dziaciej i baćkoŭ biełaruskich za toje, szto dzieci chodziać da biełaruskich szkoł. Być biełarusam było nia wyhadna, na heta trebało wytrymać napaść usiaho polskaho hramadzianstwa, czasam razarwać znajomstwy abo stasunki z rodnymi, a to i pamirać z hoładu, bo polskij kapitalist abo «ŭłaść majuczyj» wykidaje z miesca. Takije warunki byli nadta ciažkije dla razwićcia biełaruskaho ruchu, asabliwa pry wialikaj polskaj ahitacii. Dyj usio heta pakazwaje, szto nie «małaja horstka biełarusoŭ» uciskajeć i napadajeć na palakoŭ, szto jany tolki baroniacca, a napadajuczaja starana — heta i jość silnaja polskaja nacyonalistycznaja buržuazija.

Adnak, nia ŭ tym dzieło, skolki tut biełarusoŭ, a dzieło ŭ samoj idei. Wiadoma, szto nacyonalnaja indywidualnaść nikoli nie zatraczywajecca, zatym napaść polskich nacyonalistoŭ na biełaruskuju ideju niczoha nia dojdzie. Kali nasz narod, dziakujuczy chodu historycznych prypadkoŭ, addychnieć ad hnibieńnia rasiejskaho caryzmu, kali jon, dziakujuczy tym samym prypadkam, paśla doŭhaj szlachockaj niawoli pacsujeć, szto jon maje roŭnyje z druhimi narodnaściami prawy, to jon napeŭna zajmieć u swajej chaci toje pałažeńnie, jakoje naležycca haspadaru, dy jakoje zachapiła i majeć jaszcze tut polskaja buržuazija, i tahdy jon budzie silny.

Hetaho to i bajacca polskije nacyonalisty i wiaduć wajnu proci nas. Ale ideja biełaruskaja žywie i, nia hledziaczy na ciažkije warunki dla razwićcia, s kožnym dniom wyrastajeć i nabirajeć mocy, i raniej ci paźniej pryjdzie czas razrachunku z naszymi worahami.

Łabuć.

Biełarusy Hindenburgu i Ludendorffu.

Uradowaja «Korrespondenz B.» apawieszczaje:

„KORESPONDENZ B. Hłaŭnaja asnowa niamieckaho upraŭleńnia ŭ miežach Ob. Ost — roŭnapraŭnaść usich narodaŭ Kraju — dała i biełaruskamu narodu aświedamleńnie ab jaho nacyonalnaści. Cižar rasiejskaj palityki u adnosinach da inorodcoŭ praz stalećcia asabliwa uciskaŭ biełarusoŭ. Było zabyto, szto hety narod niekali pryłažyŭ swaju ruku da budowy Kijeŭskaj dzieržawy, pierszaj palitycznaj orhanizacii uschodnia-sławianskich narodaŭ. Było zabyto, szto praz celyje stalećcia praz jaho iszło chryścijanstwo i kultura Bizancii da sławian, szto mowa jaho, jaho administracija, jaho sudy da kanca XVIII stalećcia panawali oficyalna u staroncy, pakaryŭszaj jaho: ŭ Litwie, pakul u kancy narod hety, paśla śmiełaj i upornaj baraćby, nie papaŭ pad ułaść ducha rasiejcoŭ. Pad upraŭleńniem hłaŭnakamandujuczaho na Uschodzi biełarusam ciapier iznoŭ dadziena mahczymaść zbudzicca da nowaho žyćcia. Asnowany szkoły, drukujucca knižki da nawuki i dapuszczena biełaruskaja hazeta «Homan».

„Jak dawiedałasia „Korrespondenz B.“, biełarusy praz swaich dawieranych ludziej wyskazywajuć swaju padziaku abodwym mužam, wolaj katorych biełaruskamu narodu wiernieny prawy: hienerał-feldmarszałku v. Hindenburgu i hienerału Ludendorffu. Abodwa piśmy haworać:

Wilnia, 28 lutaho 1917 h.

Jaho Excellencii
Hienerału-feldmarszałku v. Hindenburgu,
Naczalniku Hieneralnaho Sztabu.

Hłaunaja Kwatera.

Rouna hod tamu nazad Wasza Excellencija pryznała u miežach Ob Ost u oficyalnych znosinach i u szkoli tyje-ž prawy za biełaruskaj mowaj, jak i za mowaj inszych nacyonalnaściej Kraju.

Predstaŭniki orhanizowanych biełarusou dziakujuć za heta ad imi uciskanaho stalećciami dziewiacimiljonnaho biełaruskaho narodu i wyskazywajuć swaju wieru, szto Wasza Excellencija i nadalej zachawaje wykazanuju prychilnaść da biełarusou i wykaže jaje iznou u patrebi. Imia Waszaj Excellencii budzie uspaminacca samymi dalokimi pakaleńniami biełarusou s paszanaj i udziacznaściu.

Ad imi orhanizowanych biełarusou:
Wacław Łastouski
Jazep Saławiej.

Wilnia, 28 lutaho 1917 h.

Jaho Excellencii
Hienerału piachoty Ludendorffu,
Pierszamu Hienerał - Kwatermistru.

Hłaunaja Kwatera.

Užo cely hod biełarusy u miežach Ob Ost karystajuć z rounych z usimi inszymi nacijami Kraju prawou.

Kožyn praudziwy biełarus z udziacznaściu uspaminaje czas, kyli Wasza Excellencija, jak kiraunik upraulеńnia u miežach Ob Ost, hladzieu na biełaruskaje nasialeńnie, jak na rounaznacznaje i rounapraunaje z druhimi krajowymi nacijami.

U historyi adradžeńnia biełarusou imia Waszaj Excellencii budzie zausiody uspaminacca, jak imia pryjaciela naszaho narodu.

Ad imi orhanizowanych biełarusou:
Wacław Łastouski
Jazep Saławiej.

„Hienerał feldmarszałak v. Hindenburg i hienerał Ludendorff s padziakaj pryniali da wiedama hetyje zajawy orhanizowanych biełarusoŭ.“

U Wilni i wakolicach.

× **Hadauszczyna.** Hetymi dniami minuli dwa hady ad bitwy pry Gorlicach, kali byŭ razorwan rasiejski front, i rasiejcy paśla adyjszlisia na liniju, jakaja nie zmianiłasia dahetul.

× **U Biełaruskim Klubie.** U subotu, 5 maja, zwyczajnaja tancawalnaja wieczarynka dla czlenoŭ i haściej.

U niadzielu, 6 maja, — kancert pawodłuh bahataj prahramy (piejańnie — solo i duety, ihra na skrypcy i t. d.) Wystupajuć wiadomyje miejscowyje siły. Paśla kancertu — tancy.

Paczatak a 7 hadz.

× **«Pietro Karuzo».** U minułuju niadzielu na sceni Biełaruskaho Klubu ihrali adnoaktoŭku Brakko „Pietro Karuzo“. Pjesa heta zakranuła duža balucząje pytańnie ab adnosinach miž mužczynaj i kabietaj, pytańnie ab «niaroŭnaści» stanoŭ, katoraja hetak czasta hubić szczaście i žyćcio ludziej.

Hłaŭnuju rol (tytułowuju) ihraŭ p. F. Olechnowicz, katory i režyserawaŭ pjesu. Ihraŭ wielmi zszczyra, z wialikaj žyćciowoj praŭdaj. U roli Margaryty, daczki Pietro Karuzo, wystupiła p. Okołow-Zubkoŭskaja, dy ŭ jaje, jak na pierszy raz, usio było dobra, tolki deklamacija panawała nad ihroj... Fabrycio (p. Puodžiunas) prawioŭ swaju rol, naahuł, udaczna: na sceni my ŭžo baczyli jaho nie raz. Možem tolki adznaczyć adno: ŭ jaho ihry niejak nie było widać, szto jon, pakidajuczy Margarytu dziela zachawańnia «czystaści» swajho imi, rabiŭ heta z bolem, bo papraŭdzi lubiŭ Margarytu...

Usio-ž taki pjesa ŭ całaści prajszła dobra, i czyślena sabraŭszajasia publika nahradziła artystoŭ haraczymi opleskami.

× **«Na Antokali».** 27 maja u cyrku na Łukiszskim placu budzie predstaŭlena kamedyja F. Olechnowicza «Na Antokali», znanaja ŭžo wilencam, bo była ihrana dwa razy na świata Kalad. Bilety zahadzia možna kuplać u knižnicy-czytalni (Wilenskaja 33) i u kramie kooperatywy «Rajnica» (W. Pohulanka 17). Ceny biletoŭ wielmi dastupnyje, bo ad 25 f. da 4 mk., znakam tym treba spadziewacca, szto publiki sabiarecca mnoha, tym bolej, szto kamedyja «Na Antokali», poŭnaja miejscowych typoŭ i bahata ilustrowanaja muzykaj, naležyć da taho rodu pjes, na katoryje z wialikaj achwotaj iduć szyrokije masy naszaho mieszczanstwa.

× **Wilenski sajuz artystycznych rabotnikoŭ** ładzić u subotu, 5 maja, u sali Krejngiela wialiki muzykalny wieczar; u prahrami — śpieŭ operowaj artystki K. Efurt, žywy abraz Łaskowa „Son artysty“ i t. p.

Paczatak a 6 hadz.

× **Žydoŭski mityng.** Hetymi dniami ŭ sali Krejngiela adbyŭsia žydoŭski mityng, na katorym razhledali rabotu naładženaho paŭhodu tamu nazad centralnaho kamitetu wilenskich žydoŭskich dabraczynnych ustanoŭ. Da kamitetu naležać delehaty roznych žydoŭskich tawarystw: ekonomicznych, dabraczynnych i kulturnych. Hłaŭnaja zadacza jaho była: sprawiadliwa i pawodłuh patreby dzialić hroszy, prysyłanyje z Ameryki dla tutejszych žycharoŭ.

Pramoŭcy adznaczyli roznyje niedachwatki ŭ raboci kamitetu, jak adnastaronnaść, nieŭważliwaść na patreby praświety i t. p. U kancy była pryniata rezolucija ab patrebie pierastroić orhanizaciju ŭsiaje žydoŭskaj obszczyny na nowych racyonalnych asnowach.

× **Adnadnieŭny post u žydoŭ.** U zwiazi s pieražywanym ciažkim czasam wilenski žydoŭski rabinat naznaczyŭ na paniadziełak, 30 maja, adnadnieŭny surowy post dla ŭsiaho žydoŭskaho nasialeńnia.

× **Pamienszenie wydaczy chleba.** Pa zahadu Stadthauptmanna, paczynajuczy ad 2 maja, porcija chleba na tydzień pamienszajecca na 1 ras. funt. Razam s tym cena chleba pawialiczywajecca da 26 fen. za ras. funt. Za chleb, wydawany pawodłuh zasztrychowanych adrezkaŭ, biaruć staruju najwyszejszuju canu. Najwyszejszaja cena na žytniuju, jaczmiennuju i aŭsianuju muku naznaczajecca 30 fen. za ras. funt. Na pszonnuju muku i bułki najwyszejszaj cany nima.

× **„Chryszczeńnie“ małaka.** U aposznim czasi iznoŭ uzrasło czysło «chryszczeńnia» małaka. Winawajcoŭ buduć surowa karać, a imiony ich buduć nadrukowany ŭ hazetach.

× **Wydacza paszpartoŭ u 2 cyrkule.** Asoby, pražywajuczyje u 2 cyrkule, katoryje zhubili ci nie wybirali swajho paszpartu Ober Ost, pryzywajucca jawicca ŭ biuro 2 milicyjnaho cyrkułu, Ostrabramskaja 26, s patrebnymi dakumentami.

× **Dziela czystaści.** Zahad Stadthauptmanna wymahaje akuratnaj aczystki wulic, placoŭ, padworkaŭ i adchodžych miejsc i paliwańnia wapiennaj wadoj rynsztokaŭ.

× **Czystka kominoŭ.** Stadthaŭptmann zahadywaje kožnyje 4 tydni czyścić kominy i truby pad hrožbaj kary sztrafam 300 marak ci roŭnaznacznaho aresztu.

× **Skoraja pomacz za aposzni tydzień,** ad 23 da 29 krasawika, dadziena ŭ 73 prypadkach. Karetku skoraj pomaczy wyzywali 43 razy.

× **Kurs rubla:** Oficyalny — 2 m. 00 fen. za rubiel; u bankach pry pradažy — 2 m. 43 fen., pry kupli — 2 m. 47 f.

Pazyczkowaja kasa biare 6%.

× **Temperatura.** Najwyszejszaja i najniżejszaja temperatura za aposznije dni była pawodłuh Celsija):

	najwysz.	najniž.
„ „ z 29 na 30	+ 4,5°	— 3°
„ „ z 30 na 1	+ 6°	— 2°
„ „ z 1 na 2	+ 8,5°	— 0,3°

Apawieszczeńnie.

300 marak nahrady.

U aposznich dniach u roznych punktach miesta znajszli kuski cieła zabitaj kabiety, łoŭka razrezanaho. Asoba zabitaj dahetul niewiadoma. Chto zadzieržyć lichadziejoŭ abo ich supolnikoŭ, ci daść wiedamaści ab ich i ab miescu ich bytnaści, pawodłuh katorych budzie možna aresztawać i pakarać ich, — toj atrymaje nahradu da 300 marak.

Usie wiedamaści treba addawać p. Stadthauptmannu Wilni, Polizeiverwaltung.

Ciažkaja kara ždže taho, chto daść winawajcam ci ich supolnikam schoŭku, abo. naahuł, jakuju-budź pomacz.

Wilna, 28 krasawika 1917 h.

Der Chef der Militärverwaltung Litauen Franz Josef Fürst von Isenburg-Birstein Oberstleutnant á la Suite der Armee.

Z USIAHO KRAJU.

BIEŁASTOK. 27 krasawika ŭ Karaleŭcu pamier naczalnik szkolnaho upraŭleńnia naszaho kraju, major Rudenek.

Da biełaruskaj szkolnaj sprawy niaboszczyk zaŭsiody adnosiŭsia prychilna. Dziakujuczy jamu, była u Swisłaczy adkryta wucycielskaja seminaryja i ładzicca biełaruskaja szkolnaja sieć u miežach upraŭleńnia Biełastok-Hrodnia.

BIEŁASTOK. Dziaŭczynka 11 hadoŭ znajszła na Aleksandraŭskaj wul. portfel s 314 m. 60 fen. i addała straciŭszamu. Hety sumlenny pastupak treba asabliwa witać, uważajuczy na ciaperasznije ciažkije czasy.

ŁACILISZKI, Marjampolsk. paw. U naczy da staroha sielanina N. uwarwalisia dwoje ludziej, zwiazali jaho i pieratreśli chatu. Pad łožkam znajszli ŭsie hroszy haspadara—370 rub., schawanyje ŭ... wialikuju butelku. Zabraŭszy hroszy, lichadziei ŭciakli.

LIBAWA. Tut pajawilisia padrablanyje 10-fenihowyje żaleznyje manety.

Z usiaho świetu.

BERLIN. U kamisiju dzieła prahladu konstytucii socyał-demokraty, jak pisze „Vorwärts«, wybrali hetkich czlenoŭ: Szejdemanna, Gradnaŭera, Dawida, Hoffmanna, Hejne, Landsberga. Marszałkuje Szejdemann.

Socyał-demokratycznaja partyja maniłasia zapytacca ŭ kanclera ab jaho meci wajny, ale tymczasowa pastanawiła adłažyć hetaje pytańnie.

SZTOKHOLM. »Socyaldemokraten« drukuje piśmo sekretara mižnarodnaho socyalistycznaho biuro, Hymansa, pawodłuh katoraho socyalistycznaja konferencija u Sztokholmi adbudziecca 15 maja i ŭ czardnyje dni. Jadyny punkt paradku dnia — mižnarodnaje pałažeńnie.

PARYŽ. Spaŭnicielnaja kamisija francuskaj socyalistycznaj partyi sazwała na 27 maja nadzwyczajnuju naradu francuskaj socyalistycznaj rady dzieła razhladu mižnarodnych sprob dajści mira. Pastanowa kamisii admowicca jechać na sztokholmskuju konferenciju socyalistoŭ pryniata tolki 13 hałasami proci 11.

KOPENHAGA. Hłaŭny urad dańskaj socyał-demokracii pryniaŭ rezoluciju, ŭ katoraj haworycca:

»Z hłybokim bolem hladzim my na niszczeńnie materjalnych i kulturnych cennaściej s pryczyny wajny i wyskazywajem haraczaje žadańnie czym chutczej dajści kanca wajny. My z radaściu witajem usie sproby dajści hetaj mety i pierakonany, szto nastaŭ czas zhawarycca predstaŭnikam socyal-demokracii, pałažyŭszy asnowu dla zamireńnia, katoraje pawinno nastać toj-czas, bo inaczej narody spływuć krywioj i paŭmirajuć ad hoładu«.

WIENA. Praces socyalistycznaho piśmiennika, Adlera, zabiŭszaho ministra-prezydenta, hr. Stiurgka, naznaczen na 18 i 19 maja.

Medycyny fakultet pryznaŭ Adlera zdarowym na rozumie.

Rewolucija u Rasiei.

SZTOKHOLM. Jak danosić P.T.A., światkawańnie 1 maja ŭ Pieciarburzi entuzjastycznymi narodnymi massami adbyłosia biez asabliwych prypadkoŭ, chacia na światkawańni było bolsz za miljon dusz. Tymczasowy urad 1 maja abjawiŭ za nacyonalnaje świata. Z hetaj pryczyny ŭsie raboty byli prypynieny. Strymaŭsia ŭwieś ruch na wulicach. Kramy i nawat restarany byli zaczynieny. Kabiety, mužczyny i dzieci iszli ŭ pachodzi praz wulicy, śpiewajuczy „Marseljezu“ i rasiejskije rabotnickije pieśni. Pachody paczalisia na ranicy i trywali da poznaho wieczara. Byli niesieny sotki sztandaroŭ. Možna było baczyć popiecz z rabotnikami sałdatoŭ i aficeroŭ.

Pieciarburskije hazety paświacili haraczyje staćci światkawańniu, adznaczywajuczy niezwyczajnuju solidarnaść.

PIECIARBURH. Spaŭnicielnaja kamisija rady rabotnikoŭ i sałdatoŭ apublikawała hetkuju adozwu:

„Uczora ŭ stalicy było niekolki sumnych prypadkoŭ. Niewiadomy małady czaławiek cabiŭ hienerała Kasztalinskaho. U hrupu ludziej, jakije na Wasileŭskim ostrawi rabili manifestaciju, strelali i kinuli bomby. Niekolki asob, nazywajuczy siabie fałszywa czlenami spaŭnicielnaho kamitetu, aresztawali damaŭłaśnika Ładyženskaho. Inszyje niewiadomyje ludzi zrywali aficeram epolety. Tolki szalonyje ci worahi narodnaj woli mohuć pamknucca na padobnyje ŭczynki, jakije saromiać rasiejskuju rewoluciju. Spaŭnicielnaja kamisija surowa sudzić ich i pryzywaje hramadzianstwo zdzieržywać ich, bo hata wyzywaje anarchiju i razbiwaje rewolucyjnyje siły.

PIECIARBURH (P.T.A.). Spaŭnicielnaja kamisija rady rabotnikoŭ i sałdatoŭ adznaczywaje, szto ahitacija Lenina i jaho staronnikoŭ wiadzie da razwału staronki, ale treba pawodłuh mahczymaści ściarahczysia praciŭwicca jej siłaj. Kamisija pastanawiła proci hetaj ahitacii wiaści swaju ahitaciju, asabliwa ŭ hazetach i inszych drukach.

SZTOKHOLM. »Now. Wr.« žalicca, szto z rasiejskaho frontu sałdaty uciekajuć całymi hramadami. Hazeta tłumaczyć heta niamieckimi sztukami.

S pryczyny taho, szto rada rabotnikoŭ i sałdatoŭ abjawiła, szto rabota Lenina niebaspieczena dla rasiejskaj swabody, Lenin pryjszoŭ wytłumaczycca pierad radaj. Adnak rada pryznała niemahczymym źmianić swoj pahlad.

Wajenny minister zahadaŭ zmianić rasiejskuju marskuju formu pa prykładu respublikanskich krajoŭ.

AMSTERDAM. Kierenskij atrymaŭ ad roznych ludziej pryzywy uczynić naležnyje kroki, kab spynić rabotu Lenina, katoraja može pieraszkodzić umacawańniu woli ŭ Rasiei.

Miž socyalistami uzniaŭsia nowy rezki konflikt.

LUGANO. „Secolo“ danosić, szto bolszaja cześć kirujuczaj ciapier praŭdaj ŭsiej Rasiejej rady rabotnikoŭ i sałdatoŭ nie stalć ani na staranie Lenina ani Plechanowa, ustrymliwajecca ad padaczy hołasu ab wajnie i chocze wiaści pierahawory z niamieckimi socyalistami u Sztokholmi.

PIECIARBURH. Sielanskije deputaty, jakije znachodziacca ciapier ŭ Pieciarburzi, pastanawili sazwać tut na 1 maja st. st. ahulny zjezd sielan Rasiei. Buduć wystaŭleny žadańnia, kab prawo wybaroŭ u ustanoŭczy sejm mieli ŭsie ad 18 hadoŭ, kab na kožnyje 150.000 žycharoŭ wybirali adnaho deputata i kab na wybarach padawała hołas armija.

MASKWA. »Utro Rossii« adznaczywaje, szto u Rasiei ŭciakaje wielmi mnoha panoŭ, katoryje zdajuć swaje ziemli ŭ arendu ci pradajuć ich za biazcenak.

Ziamielnyje razruchi byli ŭ hetkich huberniach: Minskaj, Kijeŭskaj, Bessarabskaj, Taŭrydzkaj, Charkoŭskaj, u obłaści wojska donskaho, ŭ Saratoŭskaj, Samarskaj, Orenburskaj, Jenisiejskaj, Nižharodskaj i Twierskaj, dy ŭ Finlandii. Ab razruchach danosiać s Kaŭkazu, Turkiestanu i Buchary.

PIECIARBURH. Rada rabotnikoŭ i sałdatoŭ radzić francuskaj socyalistycznaj delehacii, jakaja ciapier tut znachodzicca, adraczysia ad Elzasa i Lotaryhii. Rada zajawiła francuskaj delehacii: „Ci možecie wy dabiwacca razwiazki hetaj sprawy, kali Elzas-Lotaryhija stanowić jadynuju praszkodu zamireńniu?“

SZTOKHOLM. Rasiejski tymczasowy urad dahetul nie daŭ adkazu na prajekt hr. Czernina sazwać konferenciju tolki za tym, szto ŭ tamtejszych kruhach uskładajuć wialikije nadziei na spadziewanyje ŭ Aŭstryi i Niamieczczynie zabastoŭki.

MASKWA. »Russk. Wied.« rysujuć pałažeńnie samymi panurymi farbami. Kali nie ŭdasca ŭ swój czas zniszczyć niebaspieku, dyk u Rasiei uzmimiecca strassennaja hramadzkaja wajna.

SZTOKHOLM. Rasiejski wajenny minister zwiarnuŭsia da ŭsich aficeroŭ s pryzywam nie adkładajuczy pastupać u armiju, kab zabońić niedastaczu aficeroŭ na froncі. Kali heta nia budzie zrobleno u swoj czas, dyk nia može być hutarki ab dalejszym udacznym wiadzieńni wajny.

Ab adnosinach partii u Rasiei da pytańnia ab miry možna skazać, szto staronniki Lenina dabiwajucca mira za ŭsielakuju canu, a ŭmiarkawanyje socyalisty — nie separatnaho, a ahulnaho mira na demokratycznaj asnowi.

PIECIARBURH (P.T.A.). Rada rabotnikoŭ i sałdatoŭ, kab uzmacawać wajujuczuju z worahami armiju, pastanawiła,szto pieciarburski harnizon s pazwaleńnia ŭ kožnym prypadku rady rabotnikoŭ i sałdatoŭ može pasyłać na front asobnyje czaści wojska.

U Pieciarburzi naładžen asobny sajuz aficeroŭ armii i flotu dzieła pomaczy hłaŭnaj kamandzi pry orhanizacii armii na nowych asnowach.

PIECIARBURH (P.T.A.). Wajennaje ministerstwo wydało prykaz pa armii, pawodłuh katoraho kožnaja cześć wojska wybiraje specyalnuju kamisiju dzieła utrymańnia dyscypliny, kantrolu nad strawawańniem i prewyszeńniem naczalnikami ŭłaści, dy dzieła padhatoŭki wybaroŭ u ustanoŭczy sejm.

SZTOKHOLM. Hienerał Hurko prykazam pa armii zahadaŭ, kab nadalej sałdatoŭ sudziŭ sud, złoženy z deputatoŭ sałdackich ad paadzinokich rot.

Naczalnik wojsk Omskaho wajennaho okruha, Grigorjew, na žadańnie sałdackich deputatoŭ pastupiŭ, jak czynny czlen, u miejscowy kamitet socyał-rewolucyjnaj partyi.

U Charkowi sałdacki kamitet arestawaŭ i addaŭ pad sud 2 kapitanoŭ i 3 paruczykoŭ za toje, szto jany nie ŭważliwa adkazywali na addawańnie cześci i hetak abidzieli sałdatoŭ-hramadzian.

Zjezd predstaŭnikoŭ armii s frontu pryniaŭ rezoluciju, pawodłuh katoraj kožnaja armija wybiraje troch kamisaroŭ dzieła predstaŭnictwa ŭ radzi rabotnikoŭ i sałdatoŭ. Usie naznaczeńnia naležać da hienerałoŭ, ale kamisary mohuć padać pratest proci ich.

PIECIARBURH. Rabotnickije deputaty pastanawili pierastroić radu rabotnikoŭ i sałdatoŭ. Ciaperaszniaja rada wybiare s-pamiž siabie »małuju radu«, złoženuju s 600 czlenoŭ, dzieła biahuczych spraŭ. Budzie uładžena kamisija dzieła prawierki paŭnamoczyj czlenoŭ rady. «Małaja rada« budzie złožena z delehatoŭ rabotnikoŭ i sałdatoŭ u roŭnym czyśle. Delehatoŭ rabotnikoŭ buduć wybirać predstaŭniki kwartałoŭ. U »małoj radzi«, aprycz taho, buduć predstaŭniki ŭsich socyalistycznych partij i rabotnickich orhanizacij, uradoŭ profesyonalnych sajuzoŭ i kooperatyŭ.

Paryžskije hazety, nieprychilnyje da rasiejskich radykałoŭ, danosiać, szto na aposznich hałasawańniach krajnije lewyje atrymali tolki 92 hałasy s 500.

»Dień« pisze:

Anhlija nikoli nie wajewała za moralnyje abo idealnyje sprawy ani za wolu. Jak praktycznyje palityki da mozhu kaściej, uwažajuczy wajewali tolki dzieła zdabywańnia nowych kolonij i rynkoŭ. Iznoŭ že Francija wajewała za wolu tolki ŭ czasi wialikaj rewolucii.

PIECIARBURH. Tut adbyŭsia wialiki mityng služanak, na jakim było kała 12.000 dusz. Pastanoŭleno zrabić ahulnuju zabastoŭku damowaj słužby s pryczyny nizkaj płaty, raŭnujuczy da ahulnaj darahoŭli.

PIECIARBURH. Monholskaje nasialeńnie Sibiry na swaim konhressi ŭ Irkucku pastanawiło dabiwacca ad uradu nacyonalnaj aŭtonomii.

KOPENHAGA. Pieciarburskaja śledczaja kamisija pryznała arasztawanych u Kronsztaci marskich aficeroŭ niewinawatymi i na mocy pazwaleńnia rady rabotnikoŭ i sałdatoŭ wypuściła ich. Dawiedaŭszysia ab hetym, sabrałasia wialikaja hramada narodu, trebujuczy adstaŭki prakurora Pierewierziewa, dy kinułasia na jabo. Tady rada rabotnikoŭ i sałdatoŭ aresztawała jaho i hetak wyratawała ad krywawaj raspráwy.

SZTOKHOLM. Treba pryznać, szto Kierenskij pamału pierasunuŭsia na prawo i czuje sabie ŭžo nie za kantrolora, a za czlena tymczasowaho uradu.

TELEHRAMY.

Niamieckije apawieszczeńnia.

1.V. Zachodni teatr:

Front RupRechta Bawarskaho: Pry Arras i naabapol Skarp—artyleryjskaja bitwa s pieramiennaj siłaj.

Front niamieckaho Naślednika: Na—En i ŭ Szampani dalej trywała artyleryjskaja bitwa. Paabiedzi miž Pron i Oberiw świežyje francuskije dywizii paczali iznoŭ szturmawać. My utrymali ŭsie swaje pazycii. U worahoŭ — ciažkije straty.

Uczora zbity 22 samaloty i 5 latuczych szaroŭ.

Uschodni teatr:

Na mnohich adrezkach frontu ahoń rasiejskaj artyleryi wyzwaŭ z naszaho boku naležny adkaz.

2.V. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: Na poli bitwy pry Arras adbity nastupleńnia anhliczan pry Lens, Monssy i Fonten.

Front niamieckaho Naślednika: Paśla wielmi wostraho ahnia na ranicy francuzy nastupali pry Serni i En, ale byli adbity. Uczora na ŭsim froncі uzniaŭsia silny ahoń artylerыi. Pry Sileri ŭziaty 50 pałonnych. U bitwach u Szampani 30 krasawika ŭziaty bolsz za 400 pałonnych.

U bitwach na pawietry worahi ŭtracili 14 samalotaŭ. Wolff zbiŭ swaich 28-ho i 29 ho woraha, Sieffer—24-ho i 25 ho.

Uschodni teatr.

Front Leopolda Bawarskaho: Na niekolkich adrezkach krapczeŭ rasiejski artyleryjski ahoń, a z hetaj pryczyny i nasz.

Front erc-hercoga Jozefa: U pahranicznych harach Mołdawii rasiejskije bataljony paśla silnaho ahnia atakawali naszy pazycii na poŭnaczy ad daliny Ojtosa.

Kala wajny.

BERLIN (W.T.B.). Aprycz užo apublikawanych udacz padwodnych łodak u krasawiku ŭ Anhlichim kanali, ŭ Atlantyckim akiani i Paŭnocznym mory iznoŭ zatopleno tarhowych parachodaŭ na 112,000 tonn ahulnaj jomkaści.

BERLIN (W.T.B.). Niekolki naszych marskich samalotaŭ atakawali 1 maja tarhowyje parachody worahoŭ u uści Temzy i zniszczyli parachod jomkaściu na 3.000 tonn. Adzin z naszych samalotaŭ nie wiarnuŭsia nazad. Jaho treba liczyć pahibłym.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej